

Jaké budou dopady změn na obecní rozpočty v letech 2008 a 2009

I když je schválení návrhu novely rozpočtového určení daní obcí dobrý krok, žádná revoluce to není. Města a obce se stále musí v rozvoji spoléhat na dotace, tím spíše v letech budoucích do roku 2013.

Víc si novelou pomohou malé obce, méně velká města a již tradičně málo střední města (od 3000 až do 50 000 obyvatel). Obecné dopady novely RUD znázorňují tab. 1 a 2. Nejvýznamnější změnou je odstranění tzv. skokových přechodů mezi kategoriemi. Nově místo 14 kategorií existují jen čtyři plus čtyři velká města Praha, Brno, Ostrava a Plzeň. Privilegia je třeba ctít, byť si rozhodně nemyslím, že to je dobrý krok. Bude to vyvolávat tlaky na novelizaci a sjednocení systému. Pro zachování míru – proč ne.

CO MŮŽE UDĚLAT STAROSTA?

Propočet se na druhou stranu velmi výrazně komplikuje novými váhovými kritérii. Třiprocentní vahou záleží na rozloze obce a 3 % na prostém počtu obyvatel, ale na 94 % dále záleží na velikostních koeficientech. U propočtu podle koeficientů a počtu obyvatel se však výrazně mění systém a již téměř nezáleží na úbytku nebo přírůstku několika málo obyvatel. To jest na nového občana nad velikostní kategorii má obec třeba o 200 Kč více, ale stávajících občanů města nebo obce se to netýká. Nadále 1,5 % daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti se dělí podle počtu zaměstnanců vykonávajících práci v obci. Třicet procent daně z příjmů fyzických osob z podnikání (DPFOP nebo OSVČ) nadále zůstává obcím v místě bydliště podnikatele. Daň z nemovitostí je u zemědělských pozemků v kompetenci obcí a stát nebude tuto daň rušit, to může učinit pouze obec.

Co může starosta a obec dělat pro růst příjmů, respektive na čem po novele rozpočtového určení daní záleží nejvíce?

- na počtu obyvatel a velikosti obce (větší má více),
- na počtu bydlících živnostníků (čím více bydlících živnostníků – OSVČ, tím lépe),
- na počtu zaměstnanců majících místo výkonu práce v obci (více zaměstnanců s místem výkonu práce = více peněz),
- na rozloze katastrálního území (větší má více).

Propočet dopadů rozpočtového určení daní na obec lze získat na www.regionsservis.cz a ludek.tesar@regionsservis.cz.

JAK BUDOU VYPADAT FINANCE V ROCE 2008?

Úhrn dotací týkajících se rozvoje území samospráv činí v ČR celkem asi 250 miliard korun ročně a tenčí se. Daňové příjmy obcí dosahují zhruba 150 miliard korun (152,5 miliardy korun na rok 2008) a daňové příjmy krajů přibližně 50 miliard korun (49,4 miliardy pro rok 2008).

Nejhůře jsou na tom městečka a malé obce, ale ani větší města nezažívají nějakou slávu svých financí, o krajích raději ani nemluví.

Které změny nejvíce ovlivní financování samospráv v roce 2008, ukazuje následující přehled:

- hrubý domácí produkt (HDP) poroste o zhruba 5 %,

ILUSTRACE FOT. DANIEL HINKLOV

Třicet procent daně z příjmů fyzických osob z podnikání nadále zůstává obcím v místě bydliště podnikatele. Na ilustračním snímku je sídlo Městského úřadu v Hluboké.

Tab.1 Dopady novely RUD od 1. 1. 2008

Počet obyv.	Zisky (mil. Kč)	Ztráty (mil. Kč)	Průměrný dopad na obyv. (v Kč)
100	183	0	4 800
200	360	0	2 200
300	332	0	1500
1 500	1 605	0	900
5 000	642	0	500
10 000	522	-1	600
20 000	210	-3	300
30 000	260	0	400
40 000	152	0	500
50 000	36	0	200
100 000	458	-11	400
150 000	0	-150	-1 500
Celkem	4 759	-164	900

Poznámka: Bez Prahy, Brna, Ostravy a Plzně

Tab. 2 Dopady novely RUD od 1. 1. 2008

Velikostní kategorie	Celkové ztráty v kategoriích (v tis. Kč)	V novém RUD ztrácí proti platnému systému	
		do 1 %	nad 1 %
0	100	0	0
101	200	0	0
201	300	0	0
301	1 500	-51	0
1 501	5 000	0	0
5 001	10 000	-662	4
10 001	20 000	-3 263	8
20 001	30 000	0	0
30 001	40 000	0	0
40 001	50 000	0	0
50 001	100 000	-10 710	3
100 001	150 000	-149 588	0
Celkem	-164 274	20	1

- nejen vlivem nových ekologických daní porostou ceny energií a surovin (lze očekávat meziroční růst ceny elektrické energie o zhruba 10 %, zvýší se také ceny ropy, plynu atd.),
- nezaměstnanost klesne z 5,5 % na 4,8 %, což bude dříve nebo později brzdit rychlost růstu HDP,
- tempo růstu úroků z úvěrů bude stále rychlejší a ČNB bude chtít do příjetí eura snížit inflaci jen na 2 %, ale příští rok se čeká inflace na úrovni 3,8 % (co se týká úroků z úvěrů, sazba PRIBOR 1R by měla dosáhnout v příštím roce 3,7 %, v dalších letech čekateme více – to znamená, že ani obce se rozhodně nedostanou pod úroky z úvěru 4 % p. a. a při financování spoluúčastí na dotacích je třeba s tím počítat),

- platy v hospodářství půjdou nahoru o více než 7 %, ale ve veřejné správě sotva o 4 %,
- posílí DPH (snížená 5% sazba vzroste na 9 %) a náklady na člena domácnosti stoupnou průměrně zhruba o 111 Kč – zdraží zejména potraviny, léky, jízdné, knihy, vstupné na kulturní a sportovní akce, ubytování v hotelech či koupě bytu, základní sazba DPH bude beze změn,
- naopak oslabí daně z příjmů, zejména fyzických osob ze závislé činnosti, kdy dojde v roce 2008 k meziročnímu poklesu o 11 % (blíže k daním tab. 3),
- investiční dotace obcí budou v roce 2008 na úrovni 66 % roku 2007 (více tab. 4),
- výrazně poroste vliv dotací z EU, obce budou hledat prostředky na kofinancování projektů,

- města budou hledat zdroje na kofinancování projektů a bude jejich snahou docílit racionalizaci běžných výdajů (poptávka po úvěrech a auditech vzroste),
- změna RUD dopadne negativně na 21 měst, ale zdrcující dopad má naštěstí jen na Olomouc (slibuje se vyrovnávací dotace),
- průměrný růst sdílených daňových příjmů obcí bude skoro 10 % (8 % průměrný růst všech daňových titulů dohromady),
- růst daňových příjmů obcí bude v důsledku přijaté novely RUD velmi diferencovaný, a to dokonce od 2,5 % do 1400 %!

LUDEK TESAŘ

ekonom – specialista na rozvoj samospráv
Regionsservis spol. s r. o.

Tab. 3 Dlouhodobý vývoj výnosů daní v ČR (v mld. Kč)

Daňový příjem	1996	2000	2003	2005	2006	2007	2008	2009	Index změny 1996/2007	Prům. změna 1996-2007 (v %)	Změna 2007 na 2008 (v %)
DPH	109	146	163	208	218	238	272	290	217	11	15
DPPO celkem	63	76	115	139	142	162	174	168	258	14	8
DPPO bez plac. obcemi a kraji	60	65	109	133	135	155	167	161	257	14	8
DPPO plac. obcemi a kraji	2	11	7	6	6	7	7	7	287	17	5
DPFO celkem	81	98	124	144	137	150	134	140	187	8	-11
DPFO – zvl. sazba	10	9	6	6	7	8	6	5	79	-2	-32
DPFO – podnikatel celkem	16	17	23	27	18	16	16	15	103	0	-2
DPFO – závislá celkem	55	73	95	110	12	126	113	120	231	12	-10
Silniční daň	4	6	6	6	5	6	6	6	137	3	3
Daň z nemovitostí	4	4	5	5	5	6	6	6	138	3	0
Ostatní majetkové daně celkem	4	6	9	9	9	10	9	9	254	14	-11
Dálniční poplatek	1	2	2	3	3	2	2	2	244	13	5
Ostatní daně a poplatky		7	5	4	5	5	5	5			2
Spotřební daně	61	71	78	112	120	129	142	146	211	10	10
Clo	20	14	10	6	6	7	7	7	36	-6	1
Místní a správní poplatky	4	4	4	6	7	7	7	8	164	6	4
Poplatky za znečišťování ZP			5	6	7	7	7	7			0
Celkem daňové příjmy	347	429	525	648	663	728	772	795	210	10	6

Světlejší barva vyznačuje ty objemy, ze kterých obcím celkem náleží 20,59 % a krajům celkem 8,92 %. Tmavší barva je hodnota nad průměrem

Tab. 4 Predikce hospodaření samospráv v roce 2008 (v mld. Kč)

Ukazatel	Rok 2007 (očekávaná skutečnost)					Rok 2008 (predikce)					2008/2007 Obce (v %)	2008/2007 Kraje (v %)
	Obce	DSO	Kraje	RR	Celkem	Obce	DSO	Kraje	RR	Celkem		
Daňové příjmy*	141,2		46,7		189,4	152,5		49,4		201,9	8,0	5,8
Nedaňové příjmy	23,0	0,6	3,1		26,0	23,0	0,6	3,3		26,2		6,5
Kapitálové příjmy	12,5	0,4	0,4		13,3	12,0	0,4	0,4		12,8	-4,0	
Vlastní příjmy	176,7	1,0	50,2		228,7	187,5	1,0	53,1		240,9	6,1	5,8
Neinvestiční přijaté dotace	56,2	1,1	79,1	0,9	132,9	56,1	1,1	79,2	0,3	132,0	-0,2	0,1
Investiční přijaté dotace	13,8	1,9	4,6	2,0	17,1	9,2	1,6	5,7	9,3	18,8	-33,3	23,9
Přijaté dotace celkem	70,0	3,0	83,7	2,9	150,0	65,3	2,7	84,9	9,6	150,8	-6,7	1,4
Příjmy celkem	246,7	4,0	133,9	2,9	378,7	252,8	3,7	138,0	9,6	391,7	2,5	3,1
Běžné výdaje	171,2	1,1	116,1	0,9	284,2	179,2	1,2	120,6	0,3	295,9	4,7	3,9
Kapitálové výdaje	79,5	3,3	18,8	2,0	98,4	72,7	2,9	18,9	9,3	96,8	-8,6	0,5
Výdaje celkem	250,7	4,4	134,9	2,9	382,6	251,9	4,1	139,5	9,6	392,7	0,5	3,4
Saldo	-4,0	-0,4	-1,0		-3,9	0,9	-0,4	-1,5		-1,0		

* Daňové příjmy hl. města Prahy podle § 3 odst. 2 zákona č. 243/2000 Sb., kterým jsou definovány daňové příjmy krajů, jsou kvůli lepší srovnatelnosti obsaženy ve sloupci Obce.